

מעיינין הפרשה

מסכת ברכות: מדף טז. - כא: גיליון 3

דף טז.

ואמר רבי יוחנן: הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה יפנה, ויטול ידיו, ויניח תפילין, ויקרא קריאת שמע ויתפלל, וזו היא עול מלכות שמים שלמה

ביאר רבינו יונה "מפני שבתפילין שבראש אדם משעבד לבורא ית' הנשמה שהיא במוח, ובתפילין שבזרוע אדם משעבד גופו, ומפני כך צוו להשים אותם כנגד הלב שהלב הוא עיקר התאוות והמחשבות, ובזה יזכור את הבורא: וכשקורא ק"ש ומתפלל בענין שמשעבד לו נשמתו וגופו זו היא מלכות שמים שלימה". ודקדק מלשון "ומתפלל" שגם בתפילה צריך שיהיו תפילין בראשו [וכ"כ תוס' ד"ה מנח]. והרמב"ם [תפילין ד כן] כתב "אע"פ שמצוותו ללבשן כל היום, בשעת תפילה יותר מן הכל. אמרו חכמים כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו" ומשמע שבתפילה עניינם מעצם מצות תפילין, ואילו בק"ש מדין ק"ש, והיינו משום ש"קבלת עומ"ש שלימה" הוא רק מצד התפילין, שהרי מצינו להלן [כא א] שאין בתפילה מלכות שמים.

דף יז.

ומי מעכב שאור שבעיסה-

ופרש"י: ומי מעכב שאין אנו עושים רצונך. שאור שבעיסה יצר הרע שבלבבנו, המחמיצנו. אך הגר"א ביאר שהכוונה לערב רב, שהם גרועים מן אומות העולם, כי הן מבטלים את ישראל מן המצוות.

דף יז:

"אוכל בבית אחר" וכו'.

וברד"ה אוכל פ"י שהוא משום "שנראה כלועג לרש". ובט"ז (יו"ד ריש סי' שמא) פירש שמה שהוי לועג לרש הוא כיון שחייב להתעסק בקבורתו ואוכל באותו הזמן הרי זה לועג למת,

ולפי"ז באחד שאינו קרובו של מת, וכן בשבת שאינו יכול להתעסק בקבורתו, אין בזה משום לועג לרש כיון שאין צריך להתעסק בקבורתו. אמנם הש"ך (שם) כתב שאיכא לועג לרש בכך שאוכל בפניו ואסור אפ"י בשבת, חזינן שהטעם בכך הוא שעצם האכילה בפני המת יש בה משום לעג לרש, ולפי"ז אפ"י באחד שאינו קרובו של מת אסור לו לאכול בפני המת, והאחרונים כתבו להחמיר כהש"ך. ולפי"ז מה שנקט "קרוב" הוא משום שדיבר בהווה. (הערות הגריש"א).

דף יח.

אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים וכו'.

הגאון המהרש"ם מציין כאן בהגותו לדברי הירושלמי (פ"ג דע"ז ה"א) דאיתא שם: כד דמך ר' נחום בר סימאי, חפון איקוניתא מחצלן, (כשנפטר ר' נחום בר סימאי שהי' איש קדש הקדשים כדלקמן (פנ"מ) כיסו את הצורות שבכתלים במחצלות). אמר כמה דלא חמתון בחיווי לא יתמינן בדמכוסיה. (שאמרו כמו שהי' נוהג בחייו שלא להסתכל בצורות, כך לא יראה אותם במותו (פנ"מ). ופריך התם וחכמין אינון כלום, (כלומר: וכי רואים המתים מאומה). ומשני אמר רשב"ל אין ביננו ולצדיקים אלא דיבור פה לבד. וע"ש בפני משה דכל החושים לא נתבטלו מהם במיתתן (חוץ מהדיבור פה לבד). א"ר זעירא שומע הוא המת קילוסו כמתוך החלום. א"ר אשיין שומע המת קילוסו כמתוך חלום, (על הצדיקים דלעיל נאמר, כ"כ הפנ"מ). ולמה נקרא שמו נחום איש קדש הקדשים, שלא הביט בצורת מטבע מימיו עכ"ד הירושלמי.

ומסיים שם הג"ר שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל מירושלים: הרי למדנו מכאן דבר נפלא! דמה שאמרו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים.

זה לא רק מליצה כזו שנקראו חיים. אלא שהם חיים במציאות ולא חסר מהם רק דיבור פה לבד.

דף יח:

דתבר גזיזי דברדא ונחת וטבל וכו' -

וברש"י: ונחת וטבל לקריו כדי לעסוק בתורה ע"כ. ובתוס' (ב"ק פב ע"ב) הקשו על פרש"י. דהרי עדיין לא היתה תקנת עזרא. דהרי בניהו קדים טובא לעזרא ע"ש. ורבינו החיד"א בספרו יעיר און (מערכת ט אות ז) תירץ בזה בשם מהר"י עייאש די"ל דבניהו הי' מחמיר על עצמו מתורת חסידות. א"נ י"ל דגזר בניהו ולא קיבלו עד דאתי עזרא וגזר וקיבלו עכ"ד.

דף כ:

והן מדקדקין עליהם עד כזית עד כביצה.

כתב המהרצ"ח: כבר תמהו רבים דהרי איפכא צ"ל והן מדקדקין עליהם עד כביצה עד כזית ונראה דהנה מבואר באו"ח סי' ר"י דעל פחות מכזית אינו מברך לאחרים ומפ"ז יש להחמיר עליו לשתות רביעית כדי להסתלק עצמו מן הספק ע"ש וא"כ הכי פירושו והם מדקדקים על עצמם עד כזית היינו שמחזרים לאכול כזית כדי להתחייב ברכה ראשונה להוציא עצמו מכלל ספק

דהרי מרן הב"י שם הביא בשם הכלבו ובשם שאלתות דר' אחאי דפחות משיעור א"צ ברכה ראשונה או לאכול כביצה כדי להתחייב עצמם בברכה אחרונה ודאית ואינם רוצים לאכול פחות מן השיעור ולהכניס עצמם בספק לכן אוכלים בכל עת שיעור שלם. (א"ה. וע"ע בשו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן נא).

דף כא:

תנן: זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת וראתה דם צריכין טבילה ורבי יהודה פוטר

רש"י [כב א ד"ה אלא] ביאר שלרבי יהודה "אין טבילה אלא המטהרת" ודקדק בשערי יושר [ב כ] שסבר כי אין טבילה מועילה אלא אם הורידה את הטובל מטמאה חמורה לקלה, ולכן לא תקנו לו טבילה. ואף חכמים לא אמרו שיטבול, אלא משום שלדעתם טומאת קרי חמורה שאוסרתו בתורה ותפלה, ונמצא שטבילתו מועילה להורידו לטומאה קלה. אולם באבני נזר [יו"ד רסד] נקט שאין טבילה לטומאה אחת תלויה בטומאה אחרת, ואף שלכולי עלמא טבילה מועילה, נחלקו אם עזרא תקן לבעל קרי טבילה באופן שישאר בטומאת זב או נדה. ותמוה, שהרי תקנו ט' קבין לתורה, אף שאינם מועילים לטהרו מטומאת בעל קרי [לאכילת תרומה], ודוחק לומר שרבי יהודה חולק על תקנת ט' קבין.

מצוות והלכות
להתנהלות הש"ס כראוי וכיאנות

בראש ובראשונה זכור להתפלל להקב"ה בכל יום שיהיה בעזרך
וחספי ה' בידך יצליח ללמוד מתוך רוגע ושלווה ומתוך נחת והרחבה

- קביעת שיעור או חברותא בהתאמה אישית.
- מקום לימוד קבוע, נח וידוע מראש.
- קביעות בזמני הלימוד - זמן התחלה וזמן סיום.
- מעקב עם לוח אישי ובו תצוין את ההספק היומי.
- עדכון נו"ב וז"ב בזמן הקבוע ללימוד (כך תוכל לכבות את הפלאפון בזמן הלימוד).
- הצטיידות תמידית עם גמרא קטנה המאפשרת לימוד בכל הזמן לחזרה ושינון.
- הכנת תוכנית לסעודת סיום מסכת ברכות: מיקום, רשימת משתתפים, תפריט.
- תליית רשימת מספרי טלפונים באופן קבוע על המקרר, של דרשו/קול הדף/קול הלשון.
- קניית ספרי עזר כגון מתיבתא/שונששטין וכד' שיהיה מוכן לשעת הצורך.
- קביעת מקום חילופי מראש עם המג"ש או החברותא, במקרה של העדרות משיעור.
- שיתוף בני ביתך בחוויות ובחדוותא דשמעתתא שהנך שואב מהשיעור, זה יתרום לך ולב"ב.
- הכנת תזכורת כל יום, כרבע שעה לפני השיעור או החברותא.
- ברגע של יאוש - תזכור את יום הסיום ותתחזק.
- הכנת תוכנית לימוד גם לימי ערש"ק ובשב"ק ובמוצש"ק וביומא דפגרא.
- החלטה אחת ונחושה "אני לומד את תהפ"ק ויהי מה" תמונע נפילה בעתיד.

אחת שאלתי, שבת' בבית ה' כל ימיו חי

בס"ד, ביום א' ח' טבת פרשת ויחי תש"פ
דבבות אלפי ישראל מתחילין את הש"ס מסכת ברכות

לימודים ופיקודים
052-7653990

לזכות עמרום בן זלדה להצלחה בכל העניינים
WWW.ADAF.CO.IL

